

par udvalgte aktuelle emner, i 2002 menneskehandel og valg.

Ændringerne af gennemførelsesmødets spilleregler førte til væsentlige forbedringer, herunder en tydeligere fokusering på og bedre adgang til for deltagerne at fremkomme med konkrete anbefalinger. Formatet for mødets anden del gav mulighed for friere drøftelse af udvalgte temaer, hvilket samtidig tildelte ODIHR en mere styrende rolle. Revisionen af mødeformen havde ligeledes en gavnlig virkning ved at bremse senere års tendens til vigende deltagelse af de store internationale interesseorganisationer som Amnesty International, Human Rights Watch mfl.

Ligesom på tidligere gennemførelsesmøder havde EU-landene på forhånd aftalt en arbejdsdeling ved at udarbejde koordinerede indlæg om de forskellige emner. Danmark havde i 2002 ansvaret for at udarbejde og koordinere et indlæg om bekæmpelse af tortur. I tilslutning til at afgive et EU-indlæg herom, afholdt Danmark på national basis, i samarbejde med International Rehabilitation Council for Torture Victims (IRCT), et særligt møde om tortur i margen af gennemførelsesmødet. EU's indlæg og anbefalinger blev offentliggjort på mødets officielle hjemmeside og blev oversat til russisk mhp. at imødekomme de mange russisktalende deltagere. Det danske EU-formandskab afgav endvidere EU's åbnings- og afsluttende indlæg i plenum. Flere medlemslande afgav desuden korte nationale ekspertindlæg om emner af særlig interesse, eksperter fra Danmark afgav herunder korte indlæg om bekæmpelse af hhv. tortur og menneskehandel. Som ved tidligere møder gav især emnerne nationale mindretal og religionsfrihed anledning til skarpe debatter og defensive indlæg fra stater under kritik.

OSCE's felttilstedeværelse

I *Serbien og Montenegro* (indtil den 4. februar 2003 Forbundsrepublikken Jugoslavien) har OSCE bidraget til de forfatningsændringer, der banede vejen for den nye statsdannelse. Samtidig bistår OSCE både Serbien og Montenegro med udarbejdelsen af deres respektive forfatninger, der skal vedtages inden seks måneder efter dannelsen af den nye stat Serbien og Montenegro. I 2002 blev der også afholdt en række valg, som OSCE var involveret i. Valgenes gennemførelse levede generelt op til de internationale valgstandarder, men var præget af lav valgdeltagelse. I efteråret blev det serbiske præsident-

valg således erklæret ugyldigt to gange grundet for lav valgdeltagelse. I Montenegro blev der afholdt parlamentsvalg i både april og oktober, idet der blev udskrevet nyvalg, da det ikke lykkedes at samle et flertal efter parlamentsvalget i april. Derudover blev der også gennemført præsidentvalg to gange i Montenegro, hvor valget som i Serbien måtte gå om som følge af for lav stemmedeltagelse. Samtlige valg blev gennemført med støtte fra ODIHR. Samtidig har OSCE fortsat uddannelse af en multietnisk politistyrke og støtte til udviklingen af demokratiske institutioner og overholdelse af menneskerettighederne. Der arbejdes også med kapacitetsopbygning til brug for national retsforfølgning af krigsforbrydelser. I det sydlige Serbien/Presevo arbejdes der over en bred front på tillidsskabende foranstaltninger, der skal bidrage til at dæmpe de etniske spændinger, herunder specielt gennem øget integration af albanerne og socio-økonomisk udvikling. I *Kosovo* var OSCE ansvarlig for gennemførelse af lokalvalget i oktober. Det er forventningen, at Kosovos myndigheder i fremtiden selv skal afholde valg, herunder parlamentsvalget i 2004. Da organiseret kriminalitet er blandt de største trusler mod Kosovos demokrati, fortsætter OSCE polititørningsprogrammet – indtil videre er 5.500 politifolk blevet uddannet – og har iværksat styrkelse af andre offentlige myndigheder, herunder støtte til de nye kommunalbestyrelser, der blev valgt i efteråret. OSCE står også for efteruddannelse af domme-

I *Makedonien (FYROM)* afholdtes parlamentsvalg i september med støtte fra ODIHR. Valget forløb positivt og den efterfølgende fredelige og relativt hurtige regeringsdannelse giver håb om en yderligere normalisering af det politiske miljø. OSCE's vigtigste opgaver er en fortsat støtte til en forbedret situation i de etnisk-albanske områder bl.a. gennem fremme af samarbejdet mellem politi og civilbefolkning og uddannelse af yderligere 500 etnisk-albanske politifolk pr. 1. juli 2003. I forbindelse med den regionale konference om grænsesikkerhed i maj 2003 – Ohridkonferencen – har OSCE tilbudt at bidrage med en øget indsats i form af træning af grænsepolitier, fremme af samarbejde mellem grænsemyndighederne og opbygning af institutioner på nationalt og regionalt niveau. OSCE's bidrag vil finde sted på baggrund af OSCE's missioner i regionen.

I *Bosnien-Herzegovina* gennemførte myndighederne – med rådgivning fra ODIHR – for før-